

Lars Physant interesserer sig for psykoanalyse. Under en personlig krise i 1981 udførte han en kæmpemæssig tegning som en allegori over Freuds kortlægning af det ubevidste. Det er et enormt indre landskab, en urovækkende blanding af Pieter Brueghel, Hieronymus Bosch og et topografisk landkort over et uendeligt vådområde, hvorover tunge skyer hviler. De enkelte forskelligt farvede felter, som billedet består af – der er 80 af dem – bærer på forskellige følelser.

Lars Physant: *Virtuel Mandala*. Olie på lærred. 1999.

Lars Physant: »Mine malerier er en sanseundersøgelse, hvor jeg undersøger det at se. Tænk, at vi kan se. Jeg elsker det betingelsesløst.«

Interview. Maleren Lars Physant sætter kunsthistoriens store realister på syre. Fra sit domicil i Barcelona udforsker han selve synsaktens.

Momentets skønhed

Af LISBETH BONDE

BARCELONA – Nogle kunstnere klarer sig fint uden for kunstens hovedstrøg og den kunsthistoriske kanon. Maleren Lars Physant (f. 1957) er en af dem. Han har aldrig haft en generationsplatform eller tilhørt en bestemt gruppe på kunsts scenen. Han er autodidakt og har boet i Barcelona i fjorten år.

Impressionisterne foretog vidtgående farveeksperimenter via deres studier af sollyset. I pagt med de eksakte videnskabers afdækninger af relationen mellem farve, syn og lys erfarede de, hvordan genstandenes farver ændrer sig i dagens løb og tidspunktet på året. Som konsekvens heraf tog fx Claude Monet (1840-1926) et nyt lærred i brug for hver time, når han malede »plein air«, dvs. friluftsmaleri. Nogle årtier senere eksperimenterede kubisterne med en opløsning af centralperspektivet. Her fremstod verden, som var den fanget i et spejlkabinet. Lars Physant gør noget tredje. Han fremstiller sine motiver som et væv af samtidigheder ved bl.a. at male på en mosaik af lærreder. De enkelte lærred-fragmenter fremstår som et puslespil af størrelser, former og teksturer. Denne irregulære reliefstruktur inspirerer ham til at finde nye og uventede motiver. For at trænge længere ind i denne for den danske offentlighed relativt ukendte maler besøger vi ham i hans store og lyse atelier-lejlighed i centrum af den pulserende Middelhavsby Barcelona.

– Du søger skønheden?

»Ja, men ikke kun. Et maleri som *Skønhedens alter* fra 1999, hvor tre arbejdere sidder på en losseplads fyldt med affald, viser, at også det, vi traditionelt kasserer som grimt og uvedkommende, for mig kan have en skønhedsdimension.«

Indimellem arbejder Physant på grove lærreder og benytter sig af en pointilistisk teknik, hvor farveprikkerne

danser ligesom synscellerne på nethinden, når vi lukker øjnene i solen. Hans maleriske indsigter bygger direkte og indirekte på lægevidenskabens beskrivelse af synssansen. Synsindtrykkene foregår i hjernen, nærmere bestemt i hjernebarken, der omdanner dem til en visuel perception. Synscellerne kan give os illusionen af at se millioner af forskellige farvenuancer. Lars Physant arbejder tilsvarende med en rig palet, der er resultatet af de mange lag, som han maler oven på hinanden. Det er lasurmaleri, som undertiden kan minde om akvarelmaling, idet han undertiden maler meget tynde lag. Det kan lade sig gøre i akrylmaleri, der tørrer hurtigt. »At male lag-på-lag svarer til, hvordan vores bevidsthed er opbygget neuronalt. Der er en klar parallel til organiseringen af vores oplevelsesapparat, som dannes efterhånden, som vi absorberer viden og indtryk,« forklarer Physant.

Vi kigger i katalogerne, og mit blik falder på maleriet *Virtuel Mandala* fra 1999. Dette maleri handler om balance i et totalt kaos. Det er en maleteknisk tour de force. Billedet viser en kæmpestor rutschebane i forlystelsesparken Tibidabo i Barcelona. Her er et sindrigt system af linjer, der følger den meget komplicerede konstruktion sammen, så perspektivet ikke kæntrer på trods af den komplekse konstruktion, som man næsten bliver søsøgt af at betragte.

– Hvordan har du det med begreber som harmoni og balance?

»Det er noget, jeg gerne tilstræber. Jeg ønsker især at skabe balance gennem noget, der er i markant ubalance. Mandala er et meditationsobjekt, som indgår som noget grundlæggende i tibetansk buddhisme. For nogle år siden var der en udstilling i Barcelona, hvor tibetanske munke lagde en mandala på 5 x 5 m af farvede sandskorn. De lavede den i udstillingsperioden, og den blev stadig mere detaljeret i de fem uger, udstillingen varede. Mandalaerne er symmetriske og har flere vandreter og lodrette akser. Det var et fænomenalt mønster. På den sidste udstillingsdag blev det hele fejlet sammen. Det var zen. Jeg tilstræber noget af den samme balance i mine malerier, men jeg håber ikke, de kommer til at lide den samme skæbne,« ler Lars Physant. »Men i øvrigt har jeg selv oplevet en form for zen, når jeg løber Marathon. Da hænger sjælen og kroppen sammen, og alle spændinger forsvinder. Det er en fuldkommen lykkeligtstilstand. Denne følelse har jeg forsøgt at genskabe i *Virtuel Mandala*.«

På et enkelt punkt blev Lars Physant landskendt. Det var, da han uforvarende kom til at provokere sognebørnene i Maglebrænde på Falster. Her »forsøgte han at leve op til sit eget evangelium, nemlig at male den bedste mulige altertavle til kirken,« som han udtrykker det. Altertavlen var færdig i 2002 og har hyrdernes tilbedelse fra Lukas Evangeliet som motiv. Provokationen lå i, mente nogle, at Physant anvendte lokale folk fra Maglebrænde som model for den hellige familie og hyrderne, der tilbyder det nyfødte Jesusbarn. Disse overjordiske væsener fremstillede Physant som en almindelig familiebegivenhed fra det 21. århundrede. En del lokale sagde fra over for altertavlen, der også er blevet beskyldt for at have et djævlaensigt, som siges at dukke frem af folderne på jomfru Marias kjortel. Det sidste nægter Lars Physant: »Selvfølgelig har jeg ikke malet noget djævlaensigt i altertavlemaleriet. Som kunstner og kristen har jeg ønsket at gøre evangeliet nærværende ved at gøre det så lokalt og realistisk som muligt. Caravaggio og Georges de la Tour gjorde det samme, når de malede religiøse motiver. Jeg er på ingen måde en helgen, men jeg har ikke fortjent at blive mistænkt for at stå i ledtog med den onde selv!« (citeret efter dagbladet *Politiken* 3. okt. 2004, red.). Nu forestår et triptykon til Eliaskirken på Vesterbro, som Physant skal færdiggøre i de næste år. Men Physant har også nogle portrætter på samvittigheden. Bl.a. har han portrætteret violinisten Kim Sjøgren og senest finansmanden Ib Kunøe.

– Hvad lægger du vægt på, når du maler portrætter?

»Det hører med til portrættet, at der er et særligt liv bag øjnene. Det er også et mentalt portræt,« siger Physant,

der uanset motivet maler selvportrætter indtil det særlige øjeblik, hvor der sker et markant skift, og motivet løsriver sig og bliver sig selv. Physant lader samtidig sine motiver med en metafysisk dimension. Men han er først og fremmest realist og gør honnør til store realister som Johannes Vermeer, Caravaggio, Eckersberg, Købke, Hammershøi m.fl., og han opererer med det selvopfundne begreb »introspektiv realisme«.

– Du har længe arbejdet med begrebet »introspektiv realisme«. Hvad indebærer dette?

»Denne begrebskonstruktion går ud på at bruge den synlige verden uden for kropsgrænsen som en form for spejl. At lade den være anledningen til introspektion, dvs. at spejle en indre tilstand i noget ydre. Der skal være en klangbund, når jeg vælger mit motiv, som altid er et udsnit af den synlige virkelighed. Jeg forsøger at visualisere en følelse. Motivet skal kunne fæstne denne følelse.«

– Det er en gestaltning af en indre tilstand?

»Ja, det kan man også kalde det. Det er sjældent, at overvejelser på det sproglige plan i form af fx politisk-ideologiske tanker spiller nogen rolle her. Det kan komme til senere som værdifulde lag i billedet, men det er ikke det, der får billedet til at slå gnister, og som tænder mig. Jeg skal have følelsen af, at det her SKAL jeg male. Det er en anden dimension, der tager over. Intuitionen.«

– Du bruger ofte modlys, og det i en sådan grad, at dine objekter synes at være omgivet af en glorie, fordi du arbejder med et såkaldt kantspektrum, dvs. brydningen mellem baggrundsstrålerne og genstanden i forgrunden. Det giver malerierne en metafysisk dimension. Hvorfor gør du det?

»Der er hele tiden tale om improvisationer, som fører nye steder hen. Men du har ret i, at modlyset interesserer mig, for den rødlig-orange-gyldne klang træder klarere frem på baggrund af de skyggefulde objekter. Disse farvekontraster – også kulde-varme-contrasten – er spændende. De giver billedet liv og dybde – og kan også forlene motivet med metafysik, som du siger. Her nærmer vi os en religiøs følelse, som billedet meget gerne må befordre.«

Uden for sit atelier, som ligger på sjette sal, kan Physant se den store himmel og de drivende skyer samt bagsiden af en husrække i et kludetæppe af arkitektoniske stilarter: på en kuppel dukker fugl Fønix op med en putto på ryggen. Det må være en af verdens smukkeste baggårde.

»Jeg er meget interesseret i arkitektur, især i klassisk arkitektur, og jeg maler gerne »plein air.« Derfor har jeg altid en akvarelblok med og sidder på stedet og maler efter motivet ligesom de gamle guldaldermalere, eksempelvis Eckersberg, som jeg har været optaget af siden min ungdom. Motiverne dukker op i de mest uforudsigelige situationer, som på løbebåndet i fitnesscentret. I begyndelsen skulle det hele opleves og udføres på stedet – uden brug af fotografi. Den metode stammer fra mit arbejde med illustrere Ole Askov Olsens to bøger om Rom: *Rom pladsernes by* og *Glimt af et glemt Rom*. Dette projekt ændrede mit liv. I øvrigt husker jeg, hvordan jeg triumferende klattede op på en af løverne på Piazza del Popolo og tog den beslutning, at jeg ville leve resten af mit liv i Middelhavsregionen. At det blev Barcelona, skyldtes, at denne by er mere nutidig og mindre monumental end Rom. Jeg frygtede at blive hæmmet af klassikken og den overvældende fortid i den evige stad. Barcelona er jo en veritabel arkitekturby med masser af udfordringer for øjet, og byen leverer i høj grad motiverne.«

Lars Physant har malet et stort antal malerier hen over Barcelonas tage og med mange arkitektoniske højdepunkter. »I dag supplerer jeg dog skitseblokken med fotoapparatet. Fotografiet har i høj grad lært mig at komponere billeder. Man kan sige, at selve synsakt er formet af alle de processer, jeg har involveret mig i,« fortæller Physant.

– HVORDAN var din vej til kunsten?

»Da jeg var fem år, skulle min far tegne en plakat til en filmforevisning i Kampsax, hvor han arbejdede som ingeniør. Han var god til at tegne og fungerede undertiden også som arkitekt. Det var ren magi at se ham tegne og forholde sig til virkeligheden ved at gøre den til billede. Da

begyndte jeg at bestille tegninger hos ham. Jeg bad ham om at tegne blomsterne i vindueskarmen eller træet i haven. Jeg kopierede disse tegninger og lærte selv at tegne. Fra da vidste jeg, at jeg ville være kunstner. Senere ville jeg søge ind på Kunstakademiet. Men det nægtede han desværre. Det blev et så stort stridspunkt, at jeg aldrig søgte ind.

Jeg var naturligvis skuffet over, at min far ikke bakkede mig op. I dag er jeg klar over, at han ud fra de bedste yndelighedsinstinkter ønskede at holde mig fri af kunstnerlivets lidelser, hvilket jo altså ikke lykkedes ham. Men når nu ikke engang min egen far troede på mig, hvem kunne så?

Jeg måtte udvikle mig på egen hånd. Mit møde med verdenskunsten foregik i første omgang på Taastrup Bibliotek. Kunstbøgerne ændrede mit liv. Det var de store realister, som interesserede mig. Jeg kopierede dem og lærte deres teknikker i hemmelighed. Senere fik jeg et stort udbytte af at studere de abstrakte ekspressionister. Det, der sker, når man løser maleriets overflade fra noget synligt og genkendeligt, er uhyre interessant. Lærredets flade er jo natur i sig selv, og det er fantastisk, hvad man kan gøre ved den. Jeg oplever ikke abstrakt eller realistisk som et enten-eller, snarere er der et tredje mulighedsfelt, som jeg i al beskedenhed forsøger at udvikle. Bevægelsen med at sprede og samle – at fragmentere og syntetisere – er kommet, efter at jeg har slået mig ned her i Barcelona. Jeg eksperimenterer med simultankapacitet, dvs. tilsyneladende modsatte perceptioner i det samme billede. Dette oplever jeg i dag som mit nøglemotiv.«

– Den Physantske metode?

»Ja, og det er gået hen og blevet en slags forskningsprojekt.«

– I modsætning til fx maleren Nina Steen-Knudsen, som arbejder med en polyfokal optik og dermed mange forsvindingspunkter, opererer du med et klassisk centralperspektiv på trods af splittelsen. Det undrer mig.

»Ja, jeg opererer med ét øjeblik i Eckersbergsk forstand, for indtil nu har jeg ønsket at give mine billeder en samlet kraft på trods af fragmenteringen. Splittelsen ligger i kravet om simultant at opfatte enkelte dele af værket, der er fuldstændig forskellige med hensyn til farve, tekstur, malemåde, lys og dybde i billedplanet. Det er foreløbig mere end rigeligt at forlange af betragteren, men bare rolig, kompleksiteten og splittelsen skal nok vokse i fremtiden. Det er en sanseundersøgelse, hvor jeg undersøger det at se. Tænk, at vi kan se. Jeg elsker det betingelsesløst,« jubler Lars Physant, der for tiden arbejder på et interessant maleri med titlen *Wo Es war, soll Ich werden* med henvisning til Sigmund Freuds epokegørende sentens om relationen mellem id'et og jeg'et. Freud opdagede, at mange af hans klienter blev befriet fra deres neuroser igennem psykoanalyse, som hjælp dem med at gøre deres fortrængninger bevidste. Lars Physant er medlem af Lacan-selskabet i Barcelona og har igennem mange år interesseret sig for psykoanalyse og semiotik. Under en personlig krise i 1981 udførte han en kæmpemæssig tegning som en allegori over Freuds kortlægning af det ubevidste. Det er et enormt indre landskab, inspireret af deltaerne i Amazon-floden. En urovækkende blanding af Pieter Brueghel, Hieronymus Bosch og et topografisk landkort over et uendeligt vådområde, hvorover tunge skyer hviler. Her 27 år efter har han taget det bortgængte værk frem – som et fortrængt billede, der skal bevidstgøres, eller et efterbillede der er blevet hængende på nethinden. De enkelte forskelligt farvede felter, som billedet består af – der er 80 af dem – bærer på forskellige følelser. »Jeg vil gerne have, at billedet fremstår som ét markeret moment, et fortættet øjeblik. Hvis jeg i et maleri skal kunne nå op på det virkelige livs ufatteligt komplekse og rige øjeblikke, skal det have en fortrængningsgrad, som svarer til dette.«

En separatudstilling med Lars Physant under titlen »The Complexity of Seeing« er netop åbnet i Gallerie Arthus i Bruxelles. Til den 6. december.

UDSTILLING · KUNSTAKADEMIETS ARKITEKTSKOLE

ARKITEKTUR DER BEVÆGER

13. NOV. - 7. DEC. 2007 • ALLE DAGE 12-18
• GRATIS ADGANG

• KUNSTAKADEMIETS ARKITEKTSKOLE
• DANNESKJOLD-SAMSØES ALLÉ 51, HØLMEN
• WWW.KARCH.DK

Kan man blive for gammel til at lære?

KUNST HØJSKOLEN PÅ ÆRØ

www.kunstaeroe.dk

weekendavisen
Velskrevet viden